

Esse de dóve ori in septemana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretiu lu de prenumeratiune:

pro annu intregu . . . 6 fl. v. a.
" diumetate de annu . . . 3 fl. v. a.
" patrariu de annu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre annu intregu . . . 9 fl. v. a.
" diumetate de annu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a droptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopésca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sime garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiu lu publicatiuniloru se se anticipe

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Aradu, 21. Iuliu 1873.
2. Augustu

Foile din patria, mai alesu cele magiare si germane se acnpa totu mereu cu metropoli'a nóstra romana ortodoca.

Dupace tóte impreuna au recunoscutu perderea cea mare si nereparabila ce a intimpinatu Ierarchi'a romana prin mórtéa in Domnulu adormitului parinte Metropolitu Siagun'a: delocu avura bunavointi'a un'a mai tare de câtu alt'a a recomandá in scaunulu vacante de Metropolitu pe parintele Episcopu gr. cath. alu Eogosiului, mai apoi a aduce in combinatiune o multime de laici, teologi absoluti si neabsoluti, veduvi si cu muieri, singuratici si cu familii, dandu tóte dela „Temesvarer Zeitung“ pana la „Hon“ si „Pesti napló“ dovéda despre ignorantia cea mai grosolana facia de drepturile bisericeii nóstre autonome.

Dar' nu peste multu li picá scórti'a de pe ochi ca si fariseului Saulu, si blamate se tupilira, pana ce in urma se sufuleá cunoscutulu publicistu din Clusiu Grigorie Moldován si prin articulu seu din 28. Iuliu dechiara in foile magiare, cá „facia de cestiunea deplinirei vacantelui scaunu metropolitanu nu potemu fi indiferenti, nici urmarile deplinirei nu le potemu desconsiderá, candu se scie cá Metropolitulu gr. or. are influentia decideria asupra activitatii credintiosiloru ce apartienu la acést'a biserica, nu numai din punctu de vedere socialu, nu numai bisericescu ci si politicu; elu prin o activitate inceputa in directiunea cuvenita e in stare a dá sboru majoritatii unei natiuni, si din contra prin cualificatiune superficiala usioru o póte duce la sapa de lemnu atátu in politica câtu si socialminte.

La Romani totudeun'a Capii clerului din Sabiiu si Blasiu au datu directiv'a in cestiunile politice, si mai alesu romanimea din Ardealu pururea dela ei astépta semnalulu“.

Si dupace numitulu publicistu descrie meritele marelui nostru defunctu pe terenulu bisericescu, intieptiunea lui in reportu cu Statulu—si esprima adenc'a sa suferare, cá pe langa tóta bunavointi'a intre gr. orientalii de astadi nici unulu nu se afla demnu de a ocupá loculu lui Siagun'a.

Trece apoi Domnia sa la descrierea personala a barbatilor nostri din cleru si mireni dela parintii Episcopi ai nostri din Aradu si Caransebesiu pana lu Dlu V. Babesiu, — inse dorere, Dsa din diferite si curiose cause pre toti ii afla de neapti.

Dupa Dlu Moldován si cei de o parere cu Dsa noi omu nu avemu! Ce ni remane dar' decátu ca se esclamu si noi cu credintiosii din Constantinopolea candu s'au despartitu de ei Santulu Grigorie Teologulu, iubitul si marele loru Archiepiscopu, dicendu-i: „Dar' pre cine vomu pune in loculu teu?“ Fie-ne si nóue romaniloru ortodocsi din Ungari'a si Ardealu de indreptariu respunsulu Santului Parinte, carele a disu: „Va vedé

Domnulu sie pastoriulu pentru ocármuire, precumu a vedutu pre berbecele pentru arderea de totu (Facere XXII, 8). Numai singura acést'a o ceru, ca elu se fie din numerulu celoru ce destépta pisma, ér' nu condolentia, din numerulu acelor'a cari nu fie-caruia cedéza intru tóte, ci din numerulu acelor'a cari sciu la impregiurare a se si inprotivi pentru mai multu bine: cáci cea d'antaiu este de câtu tóte mai placuta aicia, ér' a dóu'a este decátu tóte mai folositoria acolo.“

Mare esti Dómne si minunate sunt lucrurile maniloru tale!

A demástrá adevverulu acestui obiectu cu deseversire, preinde unu studiu indelungatu si ratiociniu câtu de logicu, ce nu se póte restránge la unu locu ingustu; dar' pentru publiculu cetitoriu nu e fara scopu macar si numai unu estrasú alu acestui studiu atátu de vastu.

Arunéandu ochii in susu spre firmamentulu imensu, ori in josu catra pamentu, vedemu o multime de obiecte, dar originea acelor'a si legatur'a loru reciproca, cursulu planetelor pe o cale propria, fara ca in restimpu de secli se fie deviatu, se o fi schimbatu s. a. de rondu nu le pricepemu, ma si cei mai literati, mai luminati, carii ca dintr'o regiune mai nalta aparendu intre noi pe pamentu, prin studiu indelungatu, prin framentatur'a poteriloru spirituale abia si numai la unele adevveruri au petrunsu, cum sunt sistemulu solare, poterea atractiva si repulsiva prin care se sustienu planetele in cursulu lor regulatu s. a. inse originea acestora de felu nu o pricepu, de nu voru se admita, cá la inceputu a fostu Cuvintulu si cuvintulu a fostu Ddieu, séu adeca cá afara si nainte de lume a fostu unu Ens, carele, de si noi nu-lu pricepemu, a esistatu de sine si dela sine insusi, si acela Ens din nemic'a a creatu lumea; dar' mintea omenésca nu va ajunge, ca insusirile acelu Ente se le cunósca, cáci fie câtu de sublima, ea totusi e marginita.

Ddieu candu a creatu lumea, fintieloru create, animate si neanimate, li-a datu spre conservarea sa varii insusiri, atribute, li-a prescisu si legi séu precepte, care in totalitatea sa constituiescu natur'a obiectului, a claselor create propria, asia natur'a obiectelor vegetatörie e mai restrinsa la poterea productiva; natur'a animaleloru nerationale mai latita are si unu sentiemintu bolditoriu numitu *instinctu*, care le indémna a face séu a nu face ceva; sentiemintulu, instinctulu acest'a le atrage catra soiulu seu, catra conservarea sa; instinctulu le invétia se pricepa tempestatea apropietöria, ca asia se póta incungiurá pericolulu; singuru omulu ca fintia nobila, e dotatu cu inima rationala, prin care i se facu cunoscute si preceptele lui Ddieu, omulu cu poterea ratiunei se naltia pana la marginile defipte, elu din cele vedute deduce cele nevedute, elu petrunde intrinseculu obiectelor afara de sine, din intrinseculu seu cunósce

legile naturale prescrise de Ddieu: asia Moise pe 12 table a culesu legile numai din intrinseculu seu propriu.

Credinti'a, cà trebuie sè existe un'a fintia afara de lume, care a creatu lumea, nu e efectulu invetiaturei lui Christosu, nu se datèza dela timpulu crestinatati, macaru cà de atuncea acea credintia mai multu s'a licuidatu pe basea invetiaturei crestinesci, si prin ratiociniu filosoficu s'a intaritu in inim'a omului, sunt la acestea dovedi invederate: asia Cicero intr'unu locu alu filosofiei sale recunósce asemene fintia; popóre varvare, selbatice credèu cà in obiectulu mai nainte vediutu Ddieu li s'a aretatu, si in diu'a aceea animalulu acela lu onorau. Cainu si Avelu au scrumatu animalcule in onórea lui Ddieu s. a. Creatur'a cea mai nobila, omulu abusandu de libertatea sa la inceputu pe nesentite a calcatu preceptele lui Ddieu, efectulu calcarii precepteloru, in progeneratiune mereu a crescutu in atâta, câtu s'a nascutu varietatea nemarginita in materia, trupulu omului, ca si si in spiritu, in inima; au retacitu in combinatiuni, au dubitatu despre finti'a ddieirei, s'a degradatu pe sine din josu de dobitoce pèntru folosu, pofta, crediendu cà totulu ar fi iertatu. — Reulu acest'a tocmai atunci a progressatu mai tare in acea proportiune, in care preceptele lui Ddieu s'au calcatu, vièti'a morala s'a negrigitu, — candu cu ajutoriulu sciintieloru avè sè se faca démna de creatiunea sa, sè recunósca in vecinulu seu asemenea creatiune, tóta vièti'a sa sè si-o indrepte dupa preceptele lui Ddieu; ba tocmai acuma ocasionalmente ne potemu convinge, cà nu clas'a poporului, ci unii inteliginti seculari si bisericiani nu se sfiescu a intari, cà nu Ddieu, ci natur'a, fatumulu, puterea de viètia a Medicinistiloru a creatu lumea, si o sustiene, nesocotindu ei acea retacire a sa, cà:

Natur'a nu existe afara de lume, ci e numai indata obiectului, si ca sè pòta produce, i trebuesce materia si colaboratoriu, ajutoriu, asia s. e. Natur'a numai asia si numai atunci produce asemenea obiectu, déca are materialu, semintia, si ajutoriu, caldura, umediéla s. a. natur'a dara existe numai in obiectu si e dependenta dela acest'a.

Fatumu nu e alta decâtu fetulu concurintiei unoru giurstari neprevèdiute; nepricepute, aceste dara tóte presupunu esistinti'a unei alte puteri, dela care si-au capetatu si ele esistintia.

Asemenea vis vitalis séu pótèrea de viètia presupune esistinti'a unei alte puteri, carea a creatu obiectulu vitalu: e asemenea naturei.

Din aceste trei Stoicisme séu alte retaciri, fiecare e periculosu pèntru societatea omenésca, ca si si pèntru Statu; càci necrediendu in Ddieu, déca numai nu se teme de urmari penale in acést'a viètia, in ascunsu pèntru folosulu materialu sunt plecati a calcá tóte preceptele naturale ale lui Ddieu, a comite ori-ce pecatu; retienera dela pecatu atirna numai dela ocasiune, in care credu cà fapt'a comisa in taina nu se vá rescí, de pedèpsa trupésca nu li frica, rusine nu au; dar' tare se insiéla déca credu cà fapt'a in taina comisa cu timpulu nu se va descoperí, càci

Creatoriulu precum legile le-a tiparitu in inima, in spiritu, asia in materia, in trupu, in fruntea, ochii, obra-diulu omului s. a. a tiparitu semnele veditórie ale inimei, si acele semne omulu nu le pòte tainú.

Sciinti'a asia numita fisionómica, care duce la cunóscrea semneloru, dóra la Romani primitiva, acuma nu pré multu se folosesce, càci de rondu omulu conformu caracterului seu e multiamitu cu asemenea sie-si, ce, dupa fapta judeca; dar' contele Ráday la judetiulu criminalu straordinariu Szegedinénu déca si nu ca proba completa, semnele din facia le-a luatú de proba probavera, le-a

socotitu de recunóscre tacuta, si asia urmandu cercarea, i-a succesu a scóte evidinti'a criminalitatii.

Inse de-o-camdata sè lasamu in pace opiniunele — dupa a nóstra parere — retacite; dara partinatorii opiniuneloru acelora, inca dóra voru avè bunatate sè ni concéda si nóue: cà pòte si trebuie sè existe ceva ce noi ómenii cu putere spirituála numai marginita nu pricepem; séu pèntru-cà nu cuprindemu originea si modrulu esistintiei lui Ddieu, acel'a totusi pòte se existe. Acuma dara sè intrebamu ce e mai consultu, mai siguru: a vietiuí dupa legile morale, care sunt si ddiesci, séu dupa unu instinctu, dupa placulu materialu?

In casulu primu tóta vièti'a e liniscita, naintea lumii stámu cu frunte deschisa, de cealalta lume nu ne ingrigimu, càci amu observatu preceptele lui Ddieu.

In casulu secundu, precum preotimea asia disa „duhovnica“ ar poté marturisi, — cei mai multi depravati, calcatorii precepteloru lui Ddieu, dupa ce fara credintia in Ddieu au petrecutu unu timpu in impilaturi, insielatiuni s. a. apropiandu-se de capetulu vietii, si vermele celu nesátulu rodiendu-ii la inima, ii destépta sè scie cà este Ddieu, cà urmarile fapteloru ne-morale, stricate, in alta lume au sè-si iee respłata.

Urméza de sine dara: ca omulu sè traiésca observandu preceptele morale séu cele 10 porunci, fara de care tóta societatea omenésca recade la clas'a brutala, si asia in vièti'a acésta sè fimu linisciti, éra de altu judetiu sè nu avemu frica.

Ioanu Arcossy,
advocatu.

Zorovavelu.

(Traducere din cartea a III-a alui Esdra.)

Dariu imperatulu intr'o dí a datu prandiu mare tuturoru servitoriloru sei si la tóta curtea sa, la care au participatu toti Prefectii Mediei si Persiei, si toti Nobilii, Consilierii, Administratorii si diregetorii cari si aflau sub elu dela Indi'a pana catra Etiopi'a, dintr'o suta si douèdieci si siepte de provintie. Dupa-ce densii au mancatu si au beutu si bine ospetati s'au rentornatu la ale sale, a mersu Dariu in chili'a sa si s'a culcatu sè dórma. Atunci cei trei tineri servitori, cari erau langa persón'a imperatului, incepura intre sine urmatoriulu discursu: Fiesce-carele din noi sè spuna o sentintia, si a carui sentintia va fi mai intielépta, aceluia i va dá imperatulu daruri mari si-lu va imbracá in parfira. I va dá sè bee din vase de auru, vesminte aurite sè pòrte, pe auru sè dórma. I va face o carutia pretiósá si frene aurite, unu ornamentu de capu, albu ca néu'a si cravata cu auru la grumadiu. Si elu pèntru intieleptiunea lui va fi dupa imperatulu Dariu celu mai de-aprópe si mai mare, elu se va chiamá inca si amiculu imperatului.

Deci fiesce-carele si-a scrisu si sigilatu parerea sa, si punend'o sub perin'a capului imperatului, au graitu: Cându se va sculá imperatulu sè-i danu scrisorile nóstre, si a carui scrisóre imperatulu si consilierii densului, o voru aflá de mai intielépta, acel'a a castigatu.

Unulu a scrisu: *Tare e vinulu.* Alu doilea: *Mai tare e imperatulu.* Alu treilea: *Mai tari sunt femeile; inse dreptatea pre tóte aceste le intrece.*

Dupa-ce s'a sculatu imperatulu, au luatú cei trei scrisorile sale si le-au datu imperatului. Si elu le-a cetitu.

Dupa aceea a demandatu imperatulu si a chiamatu la sine pre toti diregetorii cei mai nalti, pre toti Principii si Nobilii si Nainte-statorii tieriloru Mediei si Persiei. Si siediendu toti spre consultare, li s'au procetitu cele trei scrisori. Si pre teneri ii-au poflitu in launtru, ca sè-si descopera parerile si cu gur'a. Intrandu ei, li dişe

imperatulu: Dati-ne deslucire, si faceti ca sè intielegemu, ce este aceea ce voi ati scrisu.

Atunci a inceputu celu d'antaiu, carele scrisese despre poterea vinului, si a disu: Oh barbatiloru! Vinulu e tare preste mesura, si cuceresce pre toti ceice-lu beu; elu insiela inim'a si face, de seraculu si imperatulu devinu nebuni si buieci; asia face cu sclavulu si cu liberulu, cu cersitoriulu si cu avutulu; li ie mintea de totu si ii face fara de grige si voiosi, incatu nici unulu din ei nu mai cugeta la intristare seu la peccatulu si detorinti'a sa; elu face apoi ca omulu sè nu prevèda ce e onestu si dreptu, si sè seuite cà densulu e imperatu seu e unulu din capetenii si cà lui asia ceva nu i se cuvine; si elu face ca la toti sè li fie limb'a grea in vorbire. Omenii dupa ce au beutu seuita tóta preteni'a, tóta credinti'a si iubirea fratiésca, de-locu punu man'a pe sabia. Si dupa ce biruiti de vinu adormu si se scóla érași, atunci nu mai sciu despre cele ce au facutu. Iudecati dar' barbatiloru, *óre nu vinulu e celu mai tare!*

Atunci a inceputu alu doilea *despre poterea imperatului* dicendu: Au nu ómenii, cari tienu uscatulu si marea sunt mai tari si mai mari? Dar' imperatulu e Domnu preste tóte lucrurile aceste; elu stapanesce totulu, si ce elu voiesce, se esecuta. De tramíte pre ai sei in resbelu ei pléca si derima dèluri, muri si turnuri; ei omóra si se omóra dar' nu calca vórb'a imperatului; de castiga lupt'a, ei prad'a sa o aducu imperatului. Totu asemene facu si ceia-lalti cari nu mergu in batalia, ci lucra pamentulu; din totu ce au seceratu aducu dajde imperatului. Si pre cine demanda imperatulu ca sè se omóra, pre acela lu omóra; demanda elu iertare, se iérta; demanda a bate, pre acel'a 'lu batu; demanda ecsilare, pre acel'a lu escilésa; demanda a se zidi, se zidesce; demanda a derimá, se derima, demanda sadire, se sadescè. Poporulu de rondu si Capetenii 'lu asculta. Si afara de aceea imperatulu siede. mânca, be si dórme. Pentru-cà toti, carii suntu pe langa imperatulu, lu pazescu pre elu, si nici unuia nu i este iertatu a se indepartá, ci toti trebue sè servésca cu supunere imperatului. Iudecati acuma dara, oh barbatiloru, *cà óre nu regele e mai tare decâtu tóte!* Dupa ce astfelu a graitu, tacù.

Alu treilea, carele scrisese despre poterea femeiloru a dreptatei, cu numele *Zorovavelu*, si-a descoperitu parerea in urmatóarele: Oh barbatiloru! Au nu femeile au nascutu pre imperatu si pre totu poporulu, carele domnesce preste uscatu si preste apa? Nu femei au nascutu pre aceia, cari sadescu vitiele din care se capeta vinulu? Ele facu vesminte tuturoru ómeniloru si impartu tuturoru ómeniloru onóre. — Si barbati nu se potu despartí de muieri. Déca ei si-au adunatu auru si argintu si totu felulu de lucruri pretióse si vedu o femeia frumósa de statura proportionata, atunci lasa tóte acelea si-si intoreu privirile numai spre femeia si se uita la dens'a cu gurele cascade, si au mai multa desfatare in ea decatu in auru si argintu. Omulu lasa pre tatalu-seu care l'a crescutu, si-lasa tíer'a si locul nascerii si se lipesce de muiere. Din aceste poteti invetiá, cà femeile domnescu preste voi. Dorere, voi sciti acést'a din propri'a esperintia! Barbatulu ié sabi'a si pléca spre o omóri, a furá jefuí, a caletóri pre mare, a invinge leulu in intunecime ingrozítoria a se espune tuturoru pericleloru, si totu ce a furatu si jefuitu aduce inbitei sale. Cãti n'au esitu din minti pentru femei, si au devenitu sclavi la insusi supusii loru! Cãti nu s'au prapaditu si sinucisu! Cãti nu au comis peccate pentru femei! Credeti-mi dara mie! Sciu bine cà imperatulu e mare intru poterea sa, cà tóte tíer'ile se temu de elu, si cà nimene nu cutéza a-si pune man'a pre densulu. Dar'eu totusi am vediutu, cum Apame,

fic'a imperatului Bataci si tíitórea imperatului, siede de a drépt'a imperatului si i luá corón'a de pe capu si si-o puné pe alu seu si cu stân'ga lové pre imperatulu. In-tr'aceste imperatulu cautá la dens'a cu gur'a cascata. De ridé ea, ridé si elu; er' cand ea se mania, imperatulu trebuea sè o netediésca si sè-i vorbésca pretinosu, pana ce érași i erá buna. Oh barbatiloru, *nu femeile sunt mai tari.?*

Atunci regele si Principii se uitara unii catra altii. Inse vorbitoriulu continuá a grai acuma mai de parte despre dreptate. Oh barbatiloru! E dreptu cà muierile sunt cele mai tari; si pamentulu e mare, ceriulu e naltu, repede cursulu sórelui, care intr'o dí percurge ceriulu si érași se rentórcè la punctulu seu. Inse preste tóte lucrurile e mare si tare dreptatea, dreptatea o reclama totu cerculu pamentului; ceriulu o lauda; tóte lucrurile se misca pentru ea si tremura de frica inaintea ei; si la dens'a nemicu nu se afla nedreptu. Nedreptu e vinulu, nedreptu e imperatulu, nedrepte sunt femeile, nedrepti fíii tuturoru ómeniloru si nedrepte tóte lucrurile lor; si nici nu este adevèru in ele. Aceste intru nedreptatea lor se voru si stricá si voru perí. Éra dreptatea remane si e tare in veci; ea traiesce si va avé pretiulu seu pururea. La ea nu are valóre védi'a persónei, ea nu face deosebire intre avutu si seracu, intre puternicu si slabu. Ci face tuturoru ómeniloru dupa dreptate, fie ei rei ori buni; si fiesce-cine, socotesce lucrurile ei de drepte si bune. In judecat'a ei nimicu nu e sucitu, decâtu taria, domnia, potere si maiestate netrecátoria. Binecuvintatu sè fie Ddieulu dreptatii!

Cu acést'a a incetatu a vorbí; si tóti au strigatu cu tonu inaltu: *Mare e dreptatea si mai tare decâtu tóte!*

Atunci i dise lui imperatulu: Poftesce ce voiesci! Voiescu a ti dá si mai multu decâtu ce e otaritu in scrisóre. Cà-ci tu teai aflatu mai intieptu decâtu socii tei. Tu vei siede mai aprópe de mine si vei fi amiculu meu. Érelu dise imperatului: Acést'a e unic'a mea dorintia, oh imperate! Adu-ti a minte de promisiunea ce ai facutu in diu'a, candu ai venitu in imperatia: a reedificá Ierusalimulu si a redicá biseric'a. Acést'a e tóta onórea ce poftescu eu dela tine, ca sè-ti tieni juramentulu, ce ai datu din gur'a ta imperatului ceriului.

Atunci Darius imperatulu s'a sculatu si l'a sarutatu pre elu. Si a scrisu la toti Guvernatorii si Prefectii, ca sè lu insotiésca la zidirea de nou a Ierusalimului si a bisericiei. Si esindu acestu teneru afara, si-a intorsu faci'a catra Ierusalimu, a laudatu pre imperatulu ceriului si a disu: Dela tine este invingerea si biruinti'a; dela tine intieptiunea si lumin'a; si eu sum servulu teu.

Prélaudatu esti tu celu-ce mi-ai datu mie intieptiune; pre tine te prémarescu eu Dómne, Ddieulu parintiloru nostri!

Testamentulu

Esclentiei Sale Présantitului Parinte

Andreiu Baronu de Siagun'a

Archiepiscopulu Ardélului si Metropolitulu romaniloru gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a etc. etc. etc.

In numele Tatului si alu Fíiului si alu sântului Duchu.

Eu subscrisulu avendu in vedere, cà sum omu muritoriu si inaintatu in versta, si sum Archierèu, carele este datoriu prin canóne a-si face diat'a conformu chiamarei sele, — facu diat'a mea in urmatóarele, si adeca:

I. Consistoriulu nostru archidiecesanu plenariu are a functioná prin esmisiu sei membri, numai decâtu dupa

mórtea mea in întielesulu §-lui 136. din statutulu organicu alu metropoliei nóstre, si a sigilá tóte odaile si dolafele mele pana la formal'a inventare si conscriere a lucrurilor mele, si a celor ale fondului instructu de mai înainte, iéra medicii mei sè defaca trupulu meu, si sè-lu pregátésca spre inmormentare; apoi domesticulu meu Simeonu Stoianoviciu cu duhovniculu meu Germanu sè me imbrace in reverend'a négra de tóte dilele, si in mantorosu negru cu camilavca pre capu, cosciugulu sè fie de metalu, si de nu s'aru gasí astfeliu, sè fia din lemnu de bradu imbracatu cu metasa négra, si procurandu-se cosciugulu de metalu acel'a sè se puna in acest'a.

II. Inmormentarea mea sè se faca înainte de amédi fara pompa, fara musica si fara predica in urmatoriulu rendu:

a) dupa ce duhovniculu meu Ieromonachu Germanu, pre carele renduiescu, ca elu singuru, si solitaru sè me ingrópe, va seversí a casa pravil'a mica de ingropatiune, atunci unu clericu imbracatu in stihariu negru sè premérga conductulu cu crucea cea mare négra, si alta nimic'a sè nu se pórté;

b) apoi se urmedie clericii si pedagogii câte 4—5 intr'unu rendu cu profesorii loru;

c) apoi poporulu credinciosu. câte 4—5 intr'unu rendu;

d) apoi preotimea nóstra, câte 4—5 intr'unu rendu;

e) dupa preotime sè vina crucea dela mormentulu meu purtata de unu clericu imbracatu in stihariu negru;

f) apoi sè vina chorulu cantaretiloru, care va avé a cantá linu;

g) mai departe sè vina doi clerici imbracati in stihare negre purtandu lumini;

h) apoi duhovniculu Germanu imbracatu in sfta négra ca preotu ingropatoriu;

i) apoi sè vina carulu funebralu cu cosciugulu, si in fine

l) sè urmedie personalulu consistoriulu archidiececanu plenariu, si óspetii dupa categori'a loru.

m) astfeliu conductulu me póte petrece pana la casarme, séu celu multu pana la magazinele militare, de va fi diua frumósa; — domesticulu meu Simeonu si servitoriulu meu Vasiliu sè remana a casa spre a pazí acolo, ca sè nu se intempla vre-o paguba;

n) disolvendu-se conductulu, carulu fenebralu si duhovniculu meu Germanu in caret'a mea sè me duca la biseric'a cea mare in opidulu Resinari, unde in tind'a femeésca sè se depuna cosciugulu, si in urmatórea di duhovniculu singuru sè celebreze s. liturgia si sè se varsíesca inmormentarea mea; — cu acésta ocaziune duhovniculu sè imparta intre seraci dóue sute fl. v, a., carii séu duhovniculu séu efori'a archidiececana sè-i anticipe pana la refundare din averea mea.

III. Dupa inmormentarea mea, ori si numai decátu dupa urmata mórtea mea, are sè urmedie inventarea si conscrierea tuturor lucrurilor mele misicatórie si némiscatórie precum si celor din inventariulu vechiu prin delegatii din partea judecatoriei locale si ai consistoriulu plenariu archidiececanu conformu §-lui 136. din statutulu organicu.

In inventariulu lucrurilor si efecteloru mele se afla insemnarile mele, care aréta, care din lucrurile si efectele mele voiescu sè remana pentru fondulu instructu alu archidiecesei nóstre, si care voiescu, ca sè se venda in favorulu lasamentulu meu.

Eu dupa §. 108. din statutulu organicu a-siu puté testá cui, si cum a-si voi jumetate din averea mea, dara eu resignediu la favorulu acest'a si renduiescu in întielesulu canóneloru apostolice 38, 40, 41, si alu canonulu 89

din Cartagen'a, cà tóta averea, ce se va gasí dupa mórte, sè remana archiepiscopiei nóstre spre scopuri bisericesci, scolari si filantropice prin o fundatiune pentru totí timpí viitori pre sém'a zidindeloru, reparandeloru, si indiestrandeloru bisericii si scoli confessionali cu lucruri necesarie adeca: icóne, vase, sftite, clopote, carti rituali, si cu scaune si alte utensilii: aci întielegu, ca cartile rituali pentru bisericii sè se procure cu banii fundatiunei mele din tipografi'a archidiececana. — De aceea renduiescu si asiediu o comisiune administrativa de sine statatória, care va avea dreptulu eschisivu de conferirea ajutórieloru din fundatiunea mea in întielesulu celor mai susu amintite.

Comisiunea acést'a adminitrativa a fundatiunei mele va constá din unu presiedinte in persón'a succesorului méu in scaunulu archiepiscopescu; séu in absentia lui din Vicariulu seu archiepiscopescu; din unu secretariu, care póte fi din cleru ori dintre laicii archidiecesei nóstre, din unu fiscalu censuratu de relegea nóstra, apoi din câte unu parochu si doi distinctiori laici din parochiele nóstre dela Sabiiu. Resinari, Boiti'a de langa Sabiiu, si Seliste, asemenea de langa Sabiiu.

De membrii ai acestei comisiuni administrative a fundatiunei mele denumescu eu din Sabiiu pre parochulu Zacharia Boiu, cu dnii negutiatori Ant. Bechnitiu si Grigoriu Mateiu; din Resinari pre parochulu Sav'a Popoviciu cu Bucuru Cioranu si Iacobu Ciuceanu; din Boiti'a pre parochulu Ioanu Rotariu cu Ioanu Popoviciu si Alemanu Clója; din Saliste pre parochulu Nicolau Racuciu cu Dimitriu Racuciu si Nicolau Steflea junioru; de secretariu pre Dr. Aureliu Brote si de fiscalu pre Dr. Stefanu Pecurariu.

Pre presiedintele ordinariu si estraordinariu dimpreuna cu membrii acestei comisiuni ii rogu, a duce chie-marea loru acést'a fara recompensare, pana cându capitalulu fundatiunei va fi in stare a le recompensá ostenél'a loru; iéra secretariulu si fiscalulu comisiunei acestei'a, lasu dela inceputu unu honorariu anualu de câte un'a suta florini v. a., care dupa impregiurarile favoritórie ale fundatiunei se va puté mari. — Acésta comisiune administrativa numai decátu dupa urmat'a mórtea mea, si dupa publicarea diatei mele se va constitui sub presiedinti'a Vicariulu archiepiscopescu, si se va pune in contielegere cu consistoriulu archidiececanu epítropescu, de a cunósce starea fundatiunei mele, si a notificá tuturor comuneloru nóstre parochiale din archidiececa Ardélulu spre sciintia si directiune, si cându fundatiunea mea va posiede unu capitalu de un'a suta de mii florini in val. austr., o va pune in lucrare, si adeca din venitulu anualu dóue parti din patru, pre séma bisericiloru si altoru lipse de ale loru, o parte din patru pre sém'a scóleloru mai mari si mai mici, si altoru lipse de ale loru; si o parte din patru sè se puna la capitalu spre inmultire.

Recursele dela singuratici se nu se primésca. ci numai cele venite dela sinódele parochiale, si voru fi motivate in forma legale; intr'altele cu planulu de zidire séu de reparatia, si cu proiectulu de cheltueli din partea arteficelului, precum si cu conspectulu autenticu despre averea banale si despre ofertulu voluntariu alu respectivei comune; de aceea comisiunea administrativa va examiná stripsu si cu deosebire, cà este séu ba? comun'a parochiale, carea a recursu pentru ajutoriu din fundatiunea mea, organisata dupa statutulu organicu, si déca va aflá, cà nu este, sè nu i se dea ajutoriu. — Recursele au a se asterne presidiulu, carele apoi timpuriu le transpune secretariulu spre referare in cea mai prossima siedintia, si acolo se voru decide prin pluralitatea voturilor. — Comisiunea administrativa va invigilá, ca banii prisositi

ai acestei fundatiuni sè nu se dea la privati in imprumutu, ci sè se imbrace in obligatiuni de drumuri ferate patriotice si de despagubirea pamentului din patria. —

Déca comissiunea administrativa va aflá cu cale, ca cassa Wertheimiéna sè se cumpere are voia acést'a a o face. — Mai departe lasu comissiunei administrative in buna chipsuiala, de a face nisce regule directive de procedere in conferirea ajutoreloru din fundati'a mea, inse acelea sè se astérna sinodului anualu archidiececanu, si numai dupa aprobat'a loru censurare sè se puna in lucrare cu valóre de dreptu. — Va fi inse necesariu, ca comissiunea administrativa sè aiba in fie-care siedintia in evidentia starea actuale a fundatiei, ca dupa aceea sè se póta acomodá; deci sè céra dela Efori'a archidiececana timpuriu conspectulu starei fundatiunei mele, la care starea banale a fundatiunei mele are a se pastrá. — Pentru aducerea unei hotariri valide se va cere presentia presiedintelui ordinariu séu estraordinariu si a optu membri comisionali, afara de secretariulu si fiscalulu comissiunei. — Membrii comissiunei se punu pre viétia, si se reintregescu prin alegere cu pluralitatea voturiloru cu privire la loculu si categori'a celui ce se deplinesce. Secretariulu si fiscalulu se voru bucurá de votu informativu, iéra la alegerea vre unui membru de votu decisivu. — In fine Efori'a archidiececana va manipulá cu banii fundatiei mele, si îi va pastrá in lad'a de feru a arhiepiscopiei cu acea restringere, cà din trensii nu va poté face la privati nici unu imprumutu, ci va fi datóre, cu previ'a invoire a comissiunei administrative ai imbracá banii prisositi in obligatii de drumuri ferate patriotice séu in obligatii de despagubirea pamentului, si va prestá sinodului anualu archidiececanu si comissiunei administrative ratiociniulu anualu despre starea fundatiei mele.

IV. Tipografi'a archidiececana fundata de mine cu spelele mele, si donata bisericeii nóstre din Ardélu, in diu'a infiintariéi din 27 Augustu 1850, carea pana la mórtemi o amu grijitu, si o amu administratu, si numai Dumnedieu scie, cu câte greutati o amu aperatu, si sustienutu fatia cu dusmanii bisericeii si ai natiunei nóstre romane. — o dechiaru si acum ca fundatorele ei, de averea bisericeii, adeca a archidiececeii nóstre ardelene, si fiindca scopulu principalu alu intentiunei mele la infiintarea tipografiei archidiececane a fostu si este: a edá carti bisericesci, scolari si scientifice cu unu pretiu, càtu se póte mai moderatu, si a inlesni auctoriloru edarea opuriloru loru, si a retipari opuri clasice bisericesci; apoi cu reservatiune mentale amu doritu, ca cu tempu din prisosinti'a venituriloru anualu ale tipografiei archidiececane sè se dee nisce ajutore anualu pre sém'a veduveloru preotese serace din archidiececa nóstra; pentru aceea este voi'a mea ultima ca a fundatorelui, ca sè asiediu o comissiune administrativa a tipografiei archidiececane, carea stensu sè sustiena scopurile de mine ca fundatore prefapte ale tipografiei archidiececane, si care are a se constitui numai decatu dupa mórtea mea si dupa publicarea diatei mele sub presiedintia Vicariulu arhiepiscopescu dimpreuna cu membrii ei. — Presiedintele comissiunei acestei'a administrative va fi totu-déun'a succesoréle meu in scaunulu arhiepiscopalu, si in absentia lui Vicariulu arhiepiscopescu; membrii ei voru fi trei din cleru, si trei laici, apoi unu secretariu din cleru séu din laici si unu fiscalu censuratu laicu de relegea nóstra.

La intemeierea comissiunei administrative a tipografiei archidiececane denumescu eu ca fundatorele ei de membrii clericali: pre Moise Lazaru asessoru consistorialu, pre Dr. Ilariu Puscariu profesore de teologia, si pre Nicolau Fratesiu protodiaconu si secretariu consistorialu; de membrii laici, pre dlu capitanu Teodoru Stanislau, pre

dlu advoetau Ioanu Onitiu si pre dlu advoetatu Ioanu Pred'a; de fiscalu pre d. Dr. Ioanu Nemesiu si de secretariu pre d. Dr. Dimitriu Racuciu. — Pre presiedintele si locutiitoriulu lui, precum si pre ceialalti membrii ai acestei comissiuni administrative îi rogu de a binevoia a duce la inceputu fara vre-o recompensare chiemarea loru; dara devenindu starea financiale a tipografiei archidiececane in astfelu de positia, ca sè póta avé recompensare pentru fatigile loru, atunci sè aiba voia a face unu proiectu motivatu despre aceea, si a-lu asterne sinodului anualu archidiececanu spre censurare, si dupa urmat'a aprobare a pune in lucrare recompens'a loru. — Inse fiscalulu si secretariulu lasu dela inceputu unu honorariu anualu de câte o suta fiorini v. a. care dupa starea fundatiunei tipografice inca se va poté mari, inse si acést'a previe sè se astérna sinodului anualu archidiececanu spre censurare, si numai déca aci s'au aprobatu, sè se efeptuiedie. — La intemplantia de vre-o vacantia a personalulu acestei comissiuni, aceea are a se reintregi cu pluralitatea voturiloru dupa categori'a membrulu, in loculu carui'a se face alegerea, cu care ocaziune fiscalulu si secretariulu se voru bucurá de votu decisivu, in cele-lalte afaceri numai de votu informativu. — Comissiunea administrativa a tipografiei, dupace se va constitui, are a incepe functionarea sea cu inventarea generale si speciale a tuturoru lucruriloru si efectelor ale tipografiei archidiececane. Ea va ingrigi prin lucrarea sea protocolare pentru economi'a intréga a tipografiei archidiececane, insarcinandu pre manipulantéle Georgiu Simonu, ca in diu'a de Sambata in fie-care septemana sè depuna ratiociniulu hebdomadalu inaintea membriloru comisionali Moise Lazaru si Teodoru Stanislau, si dupa censurarea ratiociniulu hebdomadalu sè astérna presiedintelui resultatulu venitulu si alu erogatiunei cu banii prisositi, ca de aci sè se transpuna Eforiei archidiececane. Pre langa acestu ratiociniulu hebdomadalu va fi datoriu manipulantéle tipografiei sè dee in scrisu mentionatiloru membri comisionali, si presiedintelui sum'a preliminaru a speselor, care are a se face in decurgerea septemanei viitorie pentru lipsele tipografiei, adeca pentru cumpararea harthiei séu a altoru lucruri necesarie.

Pentru astfelu de fatigiu si servitiu lasu acestoru membri comisionali unu honorariu anualu de câte o suta fiorini v. a. care cu tempu se va poté mari dupa impregiurari cu previ'a aprobare a sinodului anualu archidiececanu. — Averea banale si harthiele realitatiloru tipografiei archidiececane sè se tiena la Efori'a archidiececana in lad'a wertheimiéna, carea va reportá sinodului anualu archidiececanu, si comissiunei administrative a tipografiei de câte-ori va cere trebuinti'a.

Spre aducerea unei hotariri valide se va cere presentia presidiulu ordinariu séu estra-ordinariu si presentia celu putienu a patru membrii, a fiscalulu si a secretariulu.

Sè se faca cu finea fia-carui anu unu preliminaru motivatu despre sum'a, carea se va poté impartí intre veduvelé preotese serace, si in acésta afacere sè se urnedie modulu de mine practicatu asiá, încátu o parte a prisosulu anualu sè se puna la capitalu spre inmultire. — Din prisosinti'a averei acestei fundatiuni tipografice nu se va poté dá la privati nici unu imprumutu, ci aceea are a se pune in cass'a de pastrare, séu dapa impregiurari a se imbracá in obligatii de despagubirea pamentulu, ori in ale drumulu de feru din patria. — Recomendu comissiunei administrative a sustiené jurnalulu „Telegrafulu romanu.“ ca organu alu metropoliei si alu arhiepiscopiei nóstre in modulu celu pana acum redigiatu, si totu-odata a lasá in postulu de redactoru pre d. Nicolau Cristea pana-i va placé; asisderea a lasá si pre Georgiu Simonu in postulu

seu cu manipulantu pentru documentat'a sea fidelitate, si desteritate in acestu postu, si ai dá léf'a anuale de dóue sute florini v. a. si mancare in Seminariu, ceea ce candu o aru perde, atunci léf'a anuale sè i se dee de cinci sute florini v. a. si ajungendu la betranetie sè i se dee pensiune anuale de trei sute florini v. a. — comissiunea administrativa sè se tienă strinsu de pracs'a mea, a nu dá carti nimenui fara bani gat'a, si acést'a sè se observe si de catra manipulantele Georgiu Simonu. — Apoi se intielege de sine cà comissiunea administrativa a tipografiei archidiececane este in dreptu a-si face unele reguli directive pentru afacerile sele, inse acele sè le astérna sinodului anualu archidiececanu spre revedere, si aprobandu-se sè le pune in lucrure.

In fine mai dorescu, ca comissiunea administrativa a tipografiei sè sustiena tóte dispușetjunile mele, câte amu dispusu eu ca fundatorele tipografiei in scrisu séu cu viu graiu in favorulu corpului profesoralu dela gimnasiulu nostru mare de natiunea si relegea nóstra din Brasiovu, si in acelu alu directiunei gimnasiului mare de confessiunea avangelico-augsburgica din Sabiiu, si acele a le estinde si asupr'a gimnasiului nostru micu din Bradu in Zarandu, si asupr'a altoru asemenea institute de relegea si natiunea nóstra, care cu tempu se voru infintiá. Apoi tóte opurile mele literarie sè se considere de proprietate a tipografiei archidiececane, si dupa impregiurari sè se retiparésca in favorulu acestui institutu.

V. Decoratiunile mele de ordini dinpreuna cu cartile loru de statute, consistoriulu archidiececanu bisericescu sè le tramite la inaltulu Ministeriu internu regescu ungrescu cu rugare, acele a le transpune Cancelariei loru respective imperatesci la Vien'a, iéra diplomele sè se conserve in Biblioteca.

VI. Din averea mea sè se platésca:

a) duhovnicului meu Ieromonachu Germanu dóue sute florini val. austr. in bani gat'a;

b) mediciloru mei Dr. Szabó si Dr. Werner, câte dóue sute cinci-dieci florini v. a. in bani gat'a;

c) domesticului meu Simeonu Stoianovicu, dóue mii patru sute. florini v. a. in bani gat'a;

d) servitoriului meu Vasiliu Trifonu, déca va fi in servitiulu meu pana la mórtea mea, plat'a lui anuale pre trei ani in bani gat'a;

e) celoru-lalti servitori si servitórie, plat'a loru pre unu anu in bani gat'a;

f) de sine se intielege, cà toti servitorii mei au se primésca din averea mea, afara de legatele susu espuse inca si lefele loru, ce le convinu loru pana la diu'a mortii mele.

VII. Lasu bisericei nóstre celei mari din opidulu Resinari patru mii florini v. a. in obligatiuni de statu pentru facerea si conservarea criptei mele, care legatu si la acelu casu sè-lu capete, candu a-si zidi eu in viétia cript'a mea.

VIII. Din averea mea sè se platésca ratiociniile maistriloru resiedintiei mele, si cheltuelile funebrali.

IX. Prin urmare tóta averea mea, ce se va compune dupa mórte, va constá din sum'a baniloru, ceea ce va prisosi dupa depurararea acestoru legate si cheltueli, si are a constitui fundatiunea mea, precum in punctulu III. alu diatei mele acestei'a amu espusu, spre scopuri bisericesci scolare si filantropice.

X. Tóte aci scrise si cele ce suntu insemnate in codicilulu meu din an. 1867, si se pastredia la efori'a archidiececana cuprindu otaririle mele ultime, si le incredintiediu acele spre efeptuire celoru chiamati de lege, si ca-

nóne, càci eu amu dispusu tóte, fiindu-mi Dumnedieu cer-eetatoriu si povatiuitoriu, Amin.

Dumnedieu sè fia cu toti si cu mine!

Sabiiu, 1. Augustu 1871.

Andreiu Baronu de Siagun'a m. p.
Archiepiscopu si Metropolitu.

(L. S.)

Fiindu subscrisii chiamati de Escelenti'a Sea Inaltu Présantitulu parinte Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a ca martori ai testamentului seu, — inaintea nóstra a tuturoru a dechiaratu, deplinu senatosu fiindu, — cà acést'a este vointi'a sea cea din urma, pre carea o a scrisu si subscrisu cu propri'a sea mana. Acést'a intarimu cu subscrierile si sigilele nóstre.

(L. S.) Dr. Ioanu Nemesiu m. p.
martore.

(L. S.) Dr. Dimitriu Racuciu m. p.
martoru a testamentului.

(L. S.) Dr. Ionu Pred'a, m. p.
martore.

(L. S.) Dr. Ioanu Borci'a m. p.
martoru a testamentului.

(L. S.) Dr. Aur. Brote m. p.
ca martore.

Nr. consist. plen. 10.

Acestu Testamentu s'a desigilat si publicatu in siedinti'a consistoriului archidiececanu plenariu de astadi, si s'a transpusu iérasu Epitropiei archidiececane spre pastrare.
Sabii, 16. Iuniu 1873.

(L. S.) N. Pope'a m. p.
Archimand. si Vicariu archi-
episcopescu.

N. Fratesiu m. p.
secretariu consistorialu.

C o d i c i l u.

Alipirea ómeniloru mei me indémna a face urmatórele modificari in diat'a mea din 1. Augustu 1871. si adeva:

ad d. Servitoriului meu Vasiliu Trifonu plat'a lui anuala pre cinci ani;

ad e. Celor'a-lalti servitori si servitóre plat'a loru anuale pre patru ani.

Inca si profesorului de teologi'a Dr. Ilariu Puscaru si archidiaconului meu Nicolau Fratesiu câte trei sute florini pentru servitiuri in ból'a mea.

Codicilulu acest'a dorescu sè aiba valórea diatei mele, si sè se observe.

Sibiiu la trei Ierarchi 1873.

Andreiu m. p.
Archieppu si Metropolitu.

Nr. consist. plenariu 10.

Acestu Testamentu (Codicilu) s'a desigilat si publicatu in siedinti'a consistoriului archidiececanu plenariu de astadi, si apoi s'a transpusu iérasu Epitropiei archidiececane spre pastrare.

Sibiiu, 16. Iuniu 1873.

(L. S.) N. Pope'a m. p.
Archiman. si Vicariu archi-
episcopescu.

N. Fratesiu m. p.
Secretariu consistorialu.

C o d i c i l u.

In numele Tatalui, si alu fiului si alu santului duchi m'amu inscrisu astadi in 3. Iuliu 1867. la „Asecurationi generali din Triestu“ cu o suta de mii florini v. a. pre viétia mea, din care suma aferosescu:

I. Metropoliei noastre pre sém'a unei infintiaunde Eparchii romane gr. resarit. 25,000 fl.

II. Metropoliei noastre pre sém'a unei altei infintiaunde Eparchii romane gr. res. 25,000 fl.

III. Pre sém'a inmultirei fondului Pantasianu fara cea mai mica schimbare a dispusetiunei mele primitive din 25. Ianuaru 1855. Nr. cons. 36. facute in privinti'a acestei fundatiuni 25,000 fl.

IV. Pre sém'a inmultirei fondului bisericeloru serace gr. or. resar. din Ardélu 25,000 fl.

Sibiu 3. Iuliu 1867.

Andreiu Baronu de Siagun'a m. p.
Archiepiscopu si Metropolitu.

Nr. cons. plen. 10.

Acestu actu fundatiunale s'a scosu din cass'a Wertheimiana a Epitropiei archidiececane, unde a fostu depusu si publicatu in siedinti'a consistoriului archidiecec. plenariu de astadi, si apoi s'a transpusu iera Epitropiei archid. spre pastrare.

Sibiu, 16. Iuniu 1873.

N. Pope'a m. p.
Arhimand. si Vicariu archiepiscescu.

N. Fratesiu m. p.
Secretariu consistorialu.

„Telegrafulu-Romanu.“

Aci comunicamu dupa „Trompeta Carpatilor“ petitiunea preotiloru de miru din Romani'a libera, adresata santului sinodu alu Romaniei, in carea ceru a li se admite acelu dreptu care astadi in lumea civilisata lu are totu omulu fara deosebire, dar' care pana acuma spre batjocur'a bisericeii ortodoxe si chiaru a crestinismului, — la preotimea din Romani'a a fostu interdisu: *dreptulu de a-si poté luá, in casu de invinuire, aperatoriu langa sine.*

Sântului Sinodu alu Romaniei.
Prea santiti parinti si Pastori.

Subscrisii clerici, salutandu cu bucuria duhovnicésca primulu Sinodu, ii uramu durata si progresu in santele lucrari tientitóre la marirea Bisericii si la redicarea Clerului la demnitatea lui prescriisa de legile mamei noastre Biserice.

Cu acésta ócasiune venimu cu profundu respectu rugandu-ve se bine-voiti a luá in consideratiune seriósá golulu ce simtimu de mai multu in legislatiunea bisericeésca, in totu felul de pricini bisericesci si sociali.

Acésta lipsa este „apararea.“

Este cunoscutu, prea santiti Pastori, cá legile civili, la tóte popórele, admitu ca fie-care impricinatu se aiba langa dinsulu unu aparatoru in timpulu infacisarii, care se explice felul acusatunii chiaru spre luminarea judecatoriloru. Acestu dreptu ilu au chiaru soldatii cari sunt sub o disciplina indiecitú mai rigurósa de cátu a clerului.

Acestu dreptu s'a interdisu pana acum la clerici.

Sciti, prea santiti Pastorii, cá apararea este lumin'a judecatorului! Unu aparatoriu tot'dauna desvólta adevéru cu sange rece, pe candu acusatul, séu se irita séu se rusinéza, si ast-felu isi perde caus'a neputendu a-si desvólta drepturile, si adesea, poté se fie osanditu si chiar nevinovatu.

Este prea naturale si inca s'a si probatu, cá mediculu nici o data séu fórté raru, se face curantu familieii si copiiloru sei; lu chiama pe altu medicu, ca nu din dorinti'a de parinte se greésca medicamentele si se primejduiésca famili'a; asemenea si advocatulu, raru fórté raru apara procesulu seu, numai ca se nu se iriteze ca persóna interesata; pune si elu pe altulu ai apará procesulu. Déca acesti'a, cu ómeni de inscitia simtu nevoia de apararea altor'a, cu cátu mai multu unu preotu simte acésta nevoia? cum poté, elu se pledeze caus'a sa si a se apará singuru?

Este si dreptu si logicu a se primi aparatori, si déca in lege exista o lacuna, santulu Sinodu este in dreptu si in datoria de a implini acea lipsa, pentru ca de aceea santii Apostoli, la Canonulu 37, au statuatu sínóde locali, ca si Soborulu alu III. la cap. 2, care dice: „se se adune spre a delibérá asupra necesitatiloru Clerului.“ Cáci, déca Soborulu delá Cartagen'a, cap. 16, dá dreptu clericului acusatú a-si luá judecatori arbitrii, si la cap. 83.

acelasi Soboru ¹⁾ dá dreptu preotului, séu ori-carui clericu, a cere terminu de indreptare, in care timpu póte se-si prepare martori si altele, spre a se desvinovati, apoi pretentiunea nóstra este fórté mica pentru cá nu cere de cátu ca unu preotu acusatú se póta avea langa densulu unu altu preotu in care are increderea cá elu va apará bine.

Acésta dorintia, prea santiti pastori, este generala, si déca subsbrieri sunt pucine, nu este altu de cátu modesti's Clericiloru crediendu de cuviintia a nu face sgomotu in tíera cu adunare de semnaturi.

Pentru aceste considerante, cu profundu respectu supunemu la aprecierea Santului Sinodu, ca luandu in desbatere nevinovat'a nóstra cerere, de celu mai mare interesu atatu pentru cleru cátu si pentru instantiele clericali, cari prin aparare se potu luminá mai bine, se bine voiti a statuá ca preotii actionati la ori ce instantia clericala, de la cea de mai diosu pana la cea mai de susu, care este santul Sinodu, se-si póta aduce aparatori cari nu voru fi civili, ci totu clerici, in cari actionatulu va avea incredere.

Acést'a fiindu umil'a nóstra cerere cu care ne adresamu Santului Sinodu, rugamu a nu se inlaturá.

Prea plecati si prea supusi servitori:

„Duhovniculu Stan Hieronimu, duhovniculu Ión Mihalescu, „duhovniculu Ionita, duhovniculu Ión, duhovniculu Stoian Mirodot, „duhovniculu I. Baiovinescu, Ión duhovniculu preotulu Lazar „Nestor, duhovniculu V. Stanescu, preotulu Christache, preotulu „I. Oprescu, preotulu N. Ionescu, preotulu N. Herescu, preotulu „N. Mihalescu, preotulu D. Bolienescu, diaconulu Athanasiu Ene, „preotulu Nicolae, preotulu Theodor, preotulu Russe, preotulu „Michai, preotulu Radu Dobrescu, duhovniculu I. Herescu, preotulu „D. Popescu, diaconulu Stanescu, preotulu M. Tanasescu, preotulu „Stephan Mirodot, duhovniculu P. Hieronimu, duhovniculu A. „Mihalescu, duhovniculu Philippu Florea, duhovniculu George, „preotulu Sterie, Ion. Nicolescu, duhovniculu George, preotulu „duhovniculu Saphiru Hieronimu, duhovniculu Alexandru, duhovniculu N. Marinescu Catichet, preotulu R. Radulinescu, preotulu „N. Catichet Pitar Mosiu, preotulu D. Alexandru.

Opiniunea unui scrietoriu clasicu romanu despre cholera.

Acestu morbu lipitosu care causédia mórté grabnica, si graséza astadi in cele mai multe comitate ale Ungariei, unii opiniunea cá l'ar fi adusu in Europ'a popórele emigrante, altii cá numai in anulu 1831 s'ar fi aretatu prim'a data in Europ'a; dar' cumcá acestu morbu a domnitú si pe tempulu Romaniloru in Rom'a, ne dovedescu opurile unui scrietoriu clasicu romanu de pe tempulu imperatului Augustu, cu numele Cornelius Celsus; acest'a in opulu seu „de Medicina“ descriindu acestu morbu, aratá si medicin'a cu care usioru se póte curá precumu urmédia:

Cornelius Celsus scrietoriu clasicu romanu in opulu seu „de Medicina“ cartea IV. cap. 11. scrie:

Despre morbulu matieloru, si pro primo despre

Cholera:

Lasandu celelalte parti interne ale trupului trecemu numai la matie, care sunt supuse celoru mai periculóse si duratórie morburu. Voiu vorbi despre cholera, cáci precum se vede e morbu comunu alu rânzei si alu matieloru, stárnesce scurgere de fóle si vomare, afara de acést'a causédia spargerea ferei; scurgerea mai antaiu e asemenea apei; dupa aceea are asemenea cu ap'a in care s'a spalatu carnea cea frageda, si are colóre acusi alba, acusi négra, acusi sura. Deunde Grecii acestu morbu l'au numitu colera (bóla de téra) (cholera.) Afara de cele amintite mai causédia acestu morbu sgarciri in mani si pecióre, produce sete si face resuflarea grea, aceste tóte concentrandu-se in omulu morbosu, nu e mirare déca asia iute móre. Daru nu este morbu care se póta mai iute curá, ca cholera.

Indata cumu se aréta semnele amintite, debue numai decátu a bea apa cam caldúta, care totu-deuna causédia vomare, inse de nu s'ar intemplá, trebue renoita. Candu acum'a vomarea a incetatu, e semnu de vindecare, si cumu a incetatu vomarea nu e de lipsa, ba trebue opritu a bé ap'a caldúta. Déca inse se aréta sgarciri, atunci razu a trebue acoperita cu haine stórse in apa rece, séu déca urmédia durere de fóle, atunci trebue intrebuintiatu politur'a prin cárpe calde, ca fólele se se incaldiesca de jumetate. Déca vomarea, durerea de fóle si setea sunt interitate, e de prisosu intrebuintarea vinului si a apei reci, ci numai apa cam calda a bé. Totu odata morbosului trebue datu spre mirosare pulegiu moiatu in otietu, séu vinu preseratu cu farina de orzu, séu altele asemenea acestorú medicini.

¹⁾ Manualu de pravila pagin'a 18 promulgata la 1854. cu ordinu.

Inse candu e delaturata vomarea mancariloru nemistuite, trebuie bagatu bine de séma ca resufflarea se nu se impedece: Acumu e de lipsa a intrebuintia vinu curatu mestecatu cu pucine apa, séu drojdii de orezu, in care trebuie sfarmatu pane, care e spre folosu morbului, si de câte ori i este reu la ranza séu voméza, totu deuna trebuie ajutat cu aceste. Erostratu dice, ca ap'a destinata pentru beutu, antai'a data trebuie amestecata numai cu 3. séu celu multu 5. picuri de vinu si mai tardiu cu vinu mai multu. Déca, temendu-se de vomarea mancariloru nemistuite, a ordinaru in data la inceputu vinu, nu a facutu fara de cauza, inse déca a crediutu ca póte delaturá slábirea cea enorma cu 3. picuri, in acést'a s'a insielatu. Déca morbosulu s'a storsu si peciorele i s'au uscatu, debue datu se bee din candu in candu decoctu.

Déca partile cele din urma ale trupului sunt reci, trebuie unse cu oleu caldu mestecatu cu céra, si de comunu trebuie intrebuintiatu vinu caldu. Déca nu sente nici dupa aceste usiorare: atunci, pe rânza trebuie pusu mustaru. Dupa aceste morbosulu trebuie se dórma; in diu'a urmatória nu-i este ertatu a manca, a treia di sé-si faca scaldá, dupa aceea se se stempere cu putiene mâncari. Somnulu fórte curendu i aduce poterea, inse se fie cu bagare de séma, ca sé nu se ostenéca si se se feréca de recéla.

Déca dupa trecerea cholerei, remane pucina ferbintiéla, debue intrebuintiatu medicina curatítória, si dupa aceea a traí cu cumpetu si a bé vinu. Inse acestu morbu nu numai e patrundietoriu, ci între matie si ranza in asia grada se latiesce încátu e cu greu alu definiá, ca de care se tiene.

Vasilii Olariu,
clericu.

VARIETATI.

* **Darvin si academi'a francesa.** — Darvin dorindu a fi membru in renumit'a academi'a francesa, de curendu a facutu si elu pasii de lipsa pentru primire, inse fara succesu, cáci cunoscut'a lui teoria despre originea omului, dupa o desbatere científica si lungu duratória academi'a o a respinsu si pre Darvin de membru nu l'a primitu.

* **Ratiualismulu.** — Celu mai mare jidanu alu timpului presinte Philippson éta cum se dechiara: Noi jidanii nu avemu decâtu se ne bucuramu, vediendu ca ratiualismulu se latiesce din di in di mai tare, de órce totu insulu scie, ca acést'a sta in cea mai strinsa legatura cu doctrin'a nóstira (a Jidanilor reformisti) religionaria. „Spiritele — esclama fói'a jidana — se vedu a fi mai capace pentru doctrinele judaismului; totu ce se manifestéza astadi in opiniunile si nisuintiele crestiniloru nu e alta decâtu judaismu.“ Das ist ja Judenthum!

* **Congresulu nationalu bisericesci electivu:** DD. deputati din dieces'a nóstira aradana sunt deja avisati de aici despre terminulu cogresului prin dispușetiunile Prea Santiei sale parintelui Episcopu dto. 15. Iuliu a. c. vechiu ^{Nr. 1024.} 1873. Pres.

+ + **Unu remediu contr'a guturaiului,** Dr. Brand (Stettin) recomanda racet'a Dr. Hager, a carii formula este: Acidi carbol. purissimi gram. quinque; spiriti vini rectificatiss. gram. quindcim. Liquor Ammon. caust. gram. quinque.

Aqua distill gr. decem, a experimentatu acestu olfactorium anticatarrhoicum, chiaru a supra lui si s'a vindecatu de unu guturaiu, de care patimea de vre-o 40 ani, — in 24 óre.

Se face chiaru de la inceputulu catarhului, inhalatiuni si se repeta la fie care dóue óre. Se pica cate-va picaturi pe hartia vineta (de bacania), se inchide ochii si se trage pe nasu pe catu timpu mai exista mirosulu. In primul momentu se simte o sensatiune neplacuta in nasu, dar acést'a trece numai de cátu.

„Gazeta medicala.“

** **Decretu.** Asupra raportului ministrului Nostru secretariu de Statu la departamentulu culteloru si alu instructiunii publice sub Nro 5,827;

Vediendu alegerile arhieriloru locotenenti facute de santulu sinodu alu santei biserici autocephale ortodoca romana, in siedinti'a sa de la 26 Maiu expirat, in intielegere cu guvernulu, conformu art. 25 din legea pentru alegerea metropolitiloru si episcopiloru eparchiotti, cumu si a constituirii sântului sinodu,

Amu decretatu si decretamu ce urméza:

Art. I. Prea santitulu Ieronimu Sevastis este intaritu locotenentu alu eparchiei metropoliei Ungro-Valachiei, cu titlulu Ploescanulu.

Prea santitulu Iosifu Sevastias este intaritu locotenentu alu eparchiei metropoliei Moldovei si Sucevei, cu titlu Botosienénulu.

Prea santitulu Theodoritu Sinadonu este intaritu locotenentu alu eparchiei Ramniculu si Noului-Severin, cu titlu Crajovénulu.

Prea santitulu Calistu Stratonikias este intaritu locotenentu alu eparchiei Romanu, cu titlu Bacónulu.

Prea santitulu Ghenadie, fostu Arge iu, este intaritu locotenentu alu eparchiei Buzou, cu titlu Ramnicénulu

Prea santitulu Ionikie Evantias este intaritu locotenentu alu eparchiei Argesiu, cu titlu Pitesténulu.

Art. II. Ministrulu nostru secretaru de Statu la departamentulu culteloru si instructiunii publice este insarcinatu cu esecutarea decretulu de facia. — Datu in Bucuresci, la 7 Iuniu 1873.

CAROL.

Ministrulu secretaru de Statu la departamentulu culteloru si instructiunii publice.
Chr. Tell.

No. 1,180.

„Reforma.“

* **Pretentiunea de o servitute curioasa din partea femeiei unui mortu, in cas'a unui chiriasiu.** Intro multele cladiri ce se facu in Bucuresci pe fie care anu, s'a restauratu si o biserica, cu hramulu Sf. Stefanu. Epitropii acestui santu locasiu, voindu se-i creese unu venitu siguru din care se se intretie tóte serviciile cultului, a ziditu imprejurulu lui si niste dependintie pe care se le dea cu chiria. Terminata tóte cladirile s'au si inchiriatu. Unulu din chiriasi, érá unu functionariu inferioru din ministerulu de finance, ce ocupá o mica camera, in care siedé de câte-va luni.

Intr'o di de Sambata, — Sambat'a mortiloru, — cam de diminéti'a, pe candu incepe asia numit'a slujba a utreniei pe la bisericile din mahalalele mai marginasie, si pe candu obositulu functionarasiu, — cáci numai cei mari sunt odihniti, — dormea inca somnulu celu mai dulce, somnulu dupa reversatulu dioriloru, de odata este desteptatu de unu tacu. . . tacu. . . tacu. la usie.

— Cine e? intrebá somnorosulu.

— Eu sunt, o biata crescina*

— Ce poftesci?

— Amu o trebuintia aici, cu D-vóstra?

— Apoi pe timpulu ast'a, candu dórme mai tóta lumea?

— Da, amu mare trebuintia.

Atunci se dá din patu diosu bietulu omu, care isi dicea: — trebuie se deschidi celui ce bate, — si deschise usi'a. Dar ce vede? O femeie cu o colivióra in mana si cu o lumánarica de céra rosia, aprinsa, infipta in midiloculu ei!

— Dute jupánésa,, peste drumu, in odaile ce se vedu, acolo siedu si dascalii si popii; ce me scoli pe mine din somnu, care nu sunt nici dascalu, nici popa? séu cautá-i in biserica, cáci póte o fi tocatu s'o fi inceputu slujb'a.

— Se traesci dómnule, n'amu trebuintia de santiile loru, amu numai de Dt'a.

— Curiosu lucru! esclama a parte, celu ce perdea cu acésta intrevorbire, órele séle de repaosu! Dar ce poftesci cu mine, eu nu sunt din slujbasii bisericeii, sunt chiriasiu aici?

— Sciu domnisorule, dar uite, ce vreamu se te rogu, — arde-i-aru foculu pe epitropi se-i ardia, — uite. . . tocmai colu, sub patulu D-tale, e ingropatu barbatu-meu, si me rogu de Dt'a se-mi dai voe se puiu acolea coliv'a ast'a, pana o da pop'a molift'a, cáci adi e Sambat'a mortiloru si ca totu crestinulu, trebuie se le facemu capetele.

Este lesne acum pentru cititoriu, de s'ar punie unu momentu in loculu bietului chiriasiu, ca se intieléga ciudat'a lui impresiune, in faci'a propunerii despre felulu servitutei ce i se cerea, si cátu a trebuitu se stárue, prin intervenirea si a paracliserului si a preotiloru bisericeii, ca se faca se intieléga pe biat'a veduva, ca ceea ce se dá mortului, ori unde s'aru da, totu mortului se dá, si cá ceea ce se aduce ca ruga lui Dumnedieu, ori unde s'aru aduce, totu lui Dumnedieu se aduce, dupa preceptele evanghelice.

Post'a Redactiuni.

Dlul A. J. in Batta: Nu sunteti in restantia; am dispusu ca se capetati numorii ce vi lipsescu.

Dlul A. B. in Silindia: Ne-am intielesu cu Dlu prof. ca se administreze pretulu dela tóte comunele o data; cautati la poste eróra, ca de aici se ducu regulatu.

Dlul Sempetescu in Siclan: Consistoriele sunt chiamate a pertractá cause de asemenea natura, ér' nu „Lumin'a“. In urmare fii bunu iertatoriu ca nu potemu publicá ce ni ai scrisu.

Dlul J. A. *Predie'a, Direptiunea literaturii nóstre mai nóue* si *Lacrimile:* trebuiescu mai notedite, cáci asia nu se potu publicá. Altcum silintiele Dtale de siguru te voru conduce unde doresci.

Dlul N. B. in Bodesci: Acestu articolu neplacutu nemicu nu póte folosi causei, cu atátu mai pucinu póte fi edificatoriu pentru cetitorii acestoi foi.

Dlul Stef. Demetrescu in Petromanu: Favorulu cerutu ti se acórda si voi primí fói'a sub Nr. 291.

➡ **Ca domnii prenumeranti se póta avé intregu Testamentulu fericitului Metropolitu Siagun'a, nrulu de facia contine o cóla completa, din care cauza nrulu mai de aprópe va ési numai in Duminec'a viitória.**